

ŠKRAKAT

Zabavno-zbadljiv in šaljiv list.

Št. 4.

V Ljubljani, 25. februarja 1884.

Tečaj II.

Slovo vinorejskega učenca na Štajerskem.

Hvala Bogu, da že ura
Odrešenja prišla je,
Da odidem s tega gnezda,
Kjér sem bival leti dve.

Tako vskliknem s polnim glasom
Ko na pragu že stojim
Vender prej, ko grem. še hočem
Nekaj Vam povedat' vsim.

Slabo se nam ni godilo
V vinorejski šoli še:
V kleti dosti vina 'meli,
Grlo ni sušilo se.

Ko največja b'la vročina,
Pili smo brez duška vse.
Pa ne smete mislit' vina,
Vodo, kjer je našla se.

Tud od družega življenja
Dosti je še za našet'
Vendar samo le jedenja,
Tukaj treba je umet'.

V jutro, zvečer žgano juho
Smo imeli svojo jed.
Notri pa smo našli muho,
Črva ali kakšno smet.

Ko opoldne pozvonilo,
Nas smrdljivo že meso,
Svinjska repa, zelje kislo
Vsega dosti čakalo.

Kupic ni na mizi,
K jedi nikol manjkalo
Če le kdo je hotel piti,
S škafa vzel si je vodó,

Kaj prijetljí, to življenje
Ni najboljše na tem svet'?!
Meso, repa in korenje,
Naj smrdi, je tudi jed.

Tako jedli smo in pili,
Kar se najbolj dalo je,
Hvala Bogu, da prestali,
Srečno smo ti leti dve.

Vi pa, ki še bote tukaj
Juho črno uživali,
Se tolažite, da skoraj
Leto bo preteklo še.

Ne jezite se na jedi,
Mislite da bogati
Le gospa, ki hrano daja,
Reva tudi naj živi.

Mislite, da sinček njeni,
Ki brezskrbno zdaj živi,
Novcev potreboval bode,
Ker mu mati šiba ni.

S. S.

Najneprijetniši trenutek v mojem življenji.

(Resnična dogodba, zapisal J. Lipnik.)

V krčmo „Pri srebrnem cekinu“ zahajalo nas je vzlasti v zimskem času precejšnje število in posedali smo ondukaj po več ur vsak večer. Mej pogovori in dovtipi potekal nam je le prehitro čas. Nekega večera, ko je vsak izmed nas povedal kako zanimivo dogodbo iz svojega življenja in smo že vsi bili preverjeni o istinosti pregovora, da se živemu človeku vse primeri, mrtvemu pa jama, poprime besedo najstarejši mej nami, gosp. Koračin.

Bil je to izvrsten možak, poskusil je veliko na svetu, a navzlic vsem nezgodam ohranil si je izredno veliko dobrodušnosti, značujen pa je bil v raznih položajih in odnosajih tako vzgledno, da smo ga vsi nenavadno spoštovali in ljubili, ker smo bili preverjeni, da neresnična beseda še ni prišla preko njegovih zob.

Ta gospod Koračin tedaj začne pripovedovati:

„Gospodje, jaz sem doživel kaj takega, kar bi ne želel niti najhujšemu sovražniku. Morebiti se vam bode čudno neverjetno zdelo, a zagotavljam vas, da je vse živa istina. Ko bi bilo treba bi celo lahko nastopil pot dokaza, ker je še par ljudi živih, ki so o tem sigurno čuli.“

„Pred veliko leti združil sem se s prijateljem Andrašem in začela sva vkupe kupčijo. Prijatelj Andraš bil je dolgotec, kresal se je ob kolena, obnašal se je nekako nevkretno. A ker je imel gladko, mlečno lice, ker se je vedno lišpal in bil vedno oblečen po najnovejši modi, imel je veliko sreče pri nežnem spolu. Naposled posrečilo se mu je, da je priletno a jako pe- tično udovo vjel na svoj trnek in dobil za soprogo. Te vdove novci bili so tudi vzrok, da sva midva stopila v kompanijo. Vzela sva veliko hišo v najem, v njej stanovala sva oba v prvem nadstropju in otvorila sva svojo prodajalnico. Vse je šlo s početka po volji. A bogata vdova, oziroma sedaj Andraševa soproga, bodisi, da ni našla v zakonu pričakovane sreče, bodisi vsled natornega nagiba ali „poleg stare že navade“ kakor so nekaterniki trdili, pričela se je v kratkem po zakonu pečati z vinstvom, in to tako temljito, da je za svoje preiskave po- trebovala vsak dan več bokalov, Nasledki neso izostali. Naj- prej dobila je rudeč nos, potem rudeč obraz, naposled pa tisto bolezen, ki pokoplje vsacega vinskega brata. Kakor je rekel zdravnik, imela je k večjemu še nekoliko dnij za potovanje v brezkončno večnost. Ker ni bilo nobenega upanja, stal je vedno bokal vina pri postelji.

Prijatelj Andraš zaradi tega ni bil tako žalosten, da bi ne bil za potolažiti in to tem manj, ker je bila ženitna pogodba tako ugodna, da bi si boljše želeti ne mogel. Nosil je tedaj svoje gorje hrabro in skoro bi rekel, da je že teško čakal, kdaj nastopi katastrofa. Neko soboto pozove me v comptoir ter me vpraša:

„Ali si za jutri že kam namenjen?“

„Ne, odvrnil sem jaz, k večjemu če bode lepo vreme, grem popoldne kam.“

„Ravno za popoldne bi te jaz prosil, da doma ostanes. Veš, doktor mi je rekel, da skoro gotovo moja soproga jutri popoldne umre. Zato bi mi bilo ljubo, če jutri popoldne osta- neš doma.“

„Dobro, ostanem,“ dejal sem jaz.

Drugi dan bila je prekrasna nedelja. Vleklo me je vunkaj a beseda bila je dana, treba jo tedaj držati. Podam se v svojo sobo, zapalim duhtečo havano ter se uglozim v časnike. A nesem še polu ure čital, kar začujem hitre korake in v mojo sobo ustopi prijatelj Andraš: „Proč je! Ravno zdaj je prestala! Zdaj pa le brzo, da pospraviva, kar možno. Saj boš menda toli prijazen, da preneseva vse v tvojo sobo. Saj veš da ne bode nobenih sitnostij zaradi pristojbin itd.“

Molče prikikam. Ker je bila moja soba tik spalnice in samo dvojne duri vmes, odprla sva duri in bila tekoj v sobi, kjer je Andraševa soproga pred par minutami izdihnila svojo dušo. Pokojna ležala je vznak v postelji, poprej zabuhli obraz bil je upadel, po potezah v obrazu pa se je moglo soditi, da je smrt navstala brez hudih bolečin, brez dolgega smrtnega boja. Poleg postelje stal je na mizici bokal vina, katerega je polovico manjkalo.

„Zdaj pa le hitro,“ pravi Andraš, „predno kdo pride!“

In začela sva pospravljati in prenašati v mojo sobo razne vrednostne predmete, da nama je že vroče prihajalo.

Ravno sva prišla neko kaséto, v katerej je bila zlatnina in srebrnina, kar začujem za seboj neko šumenje in ko se obrnem, bil sem zares odrevenel.

Andraševa soproga, ravno še mrtva, sklonila se je v po- stelji po konci in upirala v naju svoje osteklenele oči, kakor bi htela vprašati: Kaj to pomeni?“

Nesem boječ in bil sem že v marsikaterem čudnem po- ložaji, a takrat bil sem kakor poparjen. Ko bi mi bil kdo nož zabol v prsi, gotovo bi ne priteklo niti kapljice krvi in naj- ljubše bi mi bilo, ko bi se bil pogreznil mahoma par sežnjev pod zemljo.

Prvi ohrabil se je Andraš ter stopil k svojej soprogi z vprašanjem: Česa želi?

Mesto odgovora, pa seže ona po steklenici vina nastavi k ustam in z željnimi požirki sreba vino v se. A po par po- žirkih zapusti jo moč, sklenica pade iz že otrpnele roke na tla ona pa se zgrudi z globokim zdihljajem v postelj in — po njej je bilo.

„Sedaj je zares mrtva!“ reče Andraš.

„Hvala Bogu!“ vskliknil sem nehotoma, kajti zdelo se mi

je, da se mi je odvalil težak kamen od srca. In bila je zares mrtva. Pokopali smo jo slovesno. Od takrat preteklo je že mnogo let. Z Andrašem sva se zopet razločila, pozabil sem že skoro nanj, nikdar pa ne pozabim na ta najneprijetniši tre- nutek mojega življenja.

„Ljubi strižček, ali naju popeljete na Sokolovo mas- karado? Letos bo posebno lepa! Prosive, prosive!“

— Kako to, da bi ravno mene radi imeli? Saj vender ne plešem, sem že star. Saj bi lahko papa . . .

„Da, da, papa bi že — a vi strižček še laglje, vi imate večji portemonnaie.“

Popravljeni pregovori.

Sila kola lomi, — nekatere naše gospice pa nemščino.

Heute roth, morgen — officios.

Čim dalje greš, tem dalje ti kaže „Kažipot po Trstu.“

— „Ljudski glas“ ne gre v nebesa.

Kdor drugemu jamo koplje, piše članek v „Tagespost“.

Dolgo čakaj, bo kmalu — ne mestno hranil- nico Ljubljansko namreč. (Govori se, da do sedaj niti pravila neso predložena.)

Oficioznost je železna srajca.

Kjer hudič ne zmore, v . . . a pripomore.

Ščurek v zelji — dr Glantschnigg v Celji.

Povsod dobro, pri dobrem obedu . . . najboljšje.

Nasledni pregovori ostanejo brez spremene.

Šviga švaga čez dva praga.

Obljubiti in dati je preveč.

Danes za denar, jutri pa takó.

Darovanemu konju se ne gleda na zobe.

Zgodaj začne žgati, kar kopriča če postati.

Krava pri gobci molze.

Čim večja krava, tem večje tele.

A. Zakaj so naši poslanci v državnem zboru glasovali za iz- jemno stanje.

B. Ker so bili veseli, da je vender jedenkrat kaj izjemnega.

„Gospodična prošnjo bi imel do vas!“

„Prosim, prosim, gospod doktor, le povejte!“

„Prosim vas uljudno, ustavite malo svojo pahljačo, sicer mi sapa še ta mali košček odnese.“

Poslanec Mučenik pred svojimi volilci.

(Škratografično poročilo.)

I.

Postiljon trobi: trarà! trarà! — Poslanec po pošti pridrdrà. — Takoj poišče stražmeštra, ki velki boben v reji imà.

II.

Bobnar bobna: bum, bum bum! — Po vsem mestu „um und um!“ Ko se nabere publikum, še parkrat udari bum bum bum! Potem okliče: „Danes ob šestih zvečer — wer' mer die Ehre haben vorzustellen — ne, ne! Danes zvečer bo naš poslanec Mučenik račun dajal od svojega delovanja v tistem landtagu. Kdor ga hoče poslušati, mora osobno priti. Bum, bum! (Par kofetarie, katerim je Mučenik pred leti nemščino predaval vsklikne pri pol odprtem oknu: Herrje! is das a Leben!)“

III.

(Zvečer ob šesti uri. Sveta radovednost je razlita po dvorani. Vsak volilec je prišel in corpore. Po splošnem odkašljanji izvoli se prvosednik, da otvori shod in dá besedo poslancu, kateri bi sicer niti govoriti ne mogel.)

Poslanec Mučenik: Gospodje volilci! Ker sem obljubil, sem prišel, in ko sem prišel, sem z bobnom naznanil, da sem tu. In ker ste vi tudi prišli, dasiravno jih mnogo vidim, katerih tukaj ni, dal vam bodem račun svojega delovanja. Storil sem zares prav veliko. Potezal sem se za sadje- in vinorejsko šolo. Napravili jo bodo jedenkrat prav gotovo. Ali pa bode tu v vašem mestu, to jaz tako malo vem, kakor vi, Kdaj? to je samo vprašanje časa. Kdor jo doživi, jo bo lahko videl. Na moj predlog se bode inkamerirala cesta tam doli v dolini, druga cesta pa se trasira že prihodnji mesec. Vidite, kako jaz to že vse naprej vem! Kadar pride železnica, šla

Stavei Kleinmayer-Bambergove tiskarne pisarijo v nemške liste à la „Vorwärts“: naj se pretrga vsaka zveza s slovenskimi črkostavci, naj se jim odreka vsaka podpora, ko bi prišli na nemška tla itd.

Zaradi tega, ker so ti večinoma iz Nemčije došli gospodje toli ljubeznivi, da uživajo tukajšnji kruh a hujskajo proti domačinom — priporoča se, da vsi narodnjaki podpirajo Bambergovo tiskarno. Tako se pride naprej!

* * *

Kandidatu, ki je prišel delat železniški izpit, stavilo se je vprašanje: Kako bi vi prišli z Dunaja v Trst skozi in skozi po vodi?

Ko je kandidat precej dolgo premišljal, reče mu izpraševalec, da bi ga nekoliko bolj razbistril: „No, preskrbljeni boste z vsem potrebnim. Jedi in pijače vsega bo dosti.“

„No, odvrne kandidat, če ne bo drugače, grem pa par dnij peš.“

* * *

A. Zakaj je zahteval Schönerer v državnem zboru, da se zabeleži v zapisnik splošna veselost, ki je nastala mej državnimi poslanci pri glasovanji o njegovem predlogu?

B. Zato, ker je tolik Prus, da hoče imeti celó svojo blamažo črno na belem.

bo po dolini, ker ni misliti, da bi bili ljudje tako nepraktični, da bi jo gradili po vrhu gorovja. A kje je še železnica? Zato je pa ta cesta dobra. Boljše nekaj, nego nič! Boljša navadna zboljšana cesta, nego negotova železnica. (Glasno prikimavanje.)

V političnem oziru moram najprej povedati, da sem bil že preganjan, da sem kakor me tu vidite pravi pravcati: Mučenik. To mučeništvo sicer ni bilo hudo, in drugi gospodje trpeli so tudi marsikaj, a so tako naivni, da tega ne obešajo na veliki zvon — vender se v govoru kaj lepo čuje, če se po udarja: Evo me, bivšega mučenika! Vlada nam je dobra. Zato vam pravim podpirajte mene, jaz pa podpiram vlado in tako smo vsi vkupe podprti. Ako radikalci trdè, da je po družih slovenskih deželah slabo, a ne sledi iz tega z logično silo, da mora biti v Kranskej kolosalno, gromovito dobro? To je vender logika. Vlada odpisala nam je 300.000 gld. zemljišnega davka. (Sam pri sebi „coute que coute“, saj ne bo nihče ugovarjal) in mi smo ji za vse to dovolili samo 600 gld. za pouk nemščine. Ali ni to dobra kupčija? Ker vlada svoje obljube spojuje (Sam pri sebi: Vsaj meni nasproti!), zato jo podpiram, vi pa podpirajte mene in tako pojde vse počasi dobro naprej pod to vlado, vsaj dokler sem jaz vaš poslanec. Z mirnimi sredstvi, če je včasih tudi kak boben vmes, se več doseže, nego z radikalnimi. Hvalimo Boga do komolca, da nismo radikalci. Sicer se pa držim **svojega** narodnega programa. (Trije volilci kihnejo, češ: Res je.)

Predsednik povpraša se li vsi strinjajo z razvitim programom. (Par pohlevnih živioklicev.) Na vprašanje, kdo ni zadovoljen, ne oglasi se nihče in tako je shod brez vsake zamere srečno končan.

Poslanec Mučenik pravi: Dobro je šlo!

Prvosednik: Prav dobro!

(Zagrinjalo pade.)

Kumek in kumica.

Zagorski kmet, ki je bil precej gluh, je nosil jajca v Zagreb; na potu je srečal zagorsko kmetico, ki ga je nagovorila. Vsled tega razvil se je sledeči dialog:

Kumica: Hvaljen bodi Bog!

Kumek: Iz Stubice!

Kumica: Kumek kam idete?

Kumek: Jajca!

Kumica: Kumek, kaj nosite?

Kumek: Zagreb.

Kumica: Kumek, vi ste bedak!

Kumek: Pet za dva groša!

„Janez preljubi, prav rada te imam
Vse ti obljubim, ničesar ne dam!“

Gospodje Sturm, Tuma, Kriegel,
Kje ste pustili svoj „Biegel-
Eisen?“ Da na zadnje „Poslano“ molčite
In „Narodu“ ničesar ne odgovorite?

Nekdaj — zdaj.

Nekdaj so otroci svojim roditeljem čestitali:

„Želim veselje, zdravje, da bi dolgo živeli, jedenkrat pa v nebesa prišli.“

Dan danes pa se priporoča čestitka:

„Želim veselje in zdravje in da bi tako dolgo živeli, da bi še ravnopravnost čakali.“ — Če se ta čestitka le deloma uresniči, imeli bomo same Metuzaleme in še te bode treba naposled s kanoni streljati.

* * *

Ko so nekoga vprašali, kaj bi bil rajši: Profesor na gimnaziji, ali pa na realki? — odgovoril je brez pomisleka:
„Profesor na dopustu.“

A. Prijatelj, kaj meniš, je li očitanje „vladni revolver pod srcem nositi“ res razžaljenje?

B. Kaj še? To očitanje involvira v navadnem slučaju samo prestopok „Uebertretung des Waffenpatentes“. To je v navadnem slučaju! Pri vladnem revolverji pa niti tega ni, nositelj tacega orožja je že „eo ipso ex lex“.

* * *

Kak razložek je mej patrijarhom Jakobom in bodočim avstrijskim odvetnikom?

Jakob je za Rahelo sedem let² služil, bodoči odvetnik pa bode moral za advokaturu osem.

A. Oh, še jeden dan in pri kraji je lepí predpustni čas.

B. Res! Samo Sokolova maskarada mi bode še malo jetra razveselila, potem pa post, dolgočasni post!

A. Istina! Treba tedaj malo premišljevatí, kako si bodeva v postu kratila čas.

B. O jaz imam že svoj program. Postal bodem literarni detektiv in vržem se na tatvino. Najprej prebrskam „Marrío Antoinetto“, ki je že dvakrat delala parado. Prvokrat v Dunajskem Novem mestu, sedaj pa v Ljubljani. Potem pridejo na vrsto „Pravi uzroki Francoske revolucije“ itd.

A. Kaj meniš, da je res „uzmal“.

B. Boga mi, da je! Od kod bi pa jemal. Doživel je sicer že mnogo revolucij v svojem življenji, francoske pa še ne.

A. Jaz se pa veselim na tisto porotno obravnavo zaradi „postranskega profesorja“. To bode tudi par dnij zaleglo.

B. Kadar bodeva pa posebno čmerna, pa čitava „Ljubljanski list“, ki bode skoro zastonj in bo vsacemu še kaj plačal, kdor ga bode čital.

A. Tako bodeva post že prebila.

Za trgovsko zbornico kandidujeta se mej drugim od nemčurske stranke tudi gospoda Mayer Emerich C. in Zenari Josef. Ta dva gospoda voliti, priporoča se že zaradi tega, ker sta tudi v konsorciji za Postojnsko jamo.

P. n. naročnike „Škrata“,

katerim je naročnina že potekla, prosimo, da blagovoljno ponové naročnino, ináče bi morali ustaviti pošiljanje lista.

Upravništvo „Škrata“.

Izhaja 10. in 25. dan vsacega meseca. Cena za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr., za četert leta 80 kr.
Posamične številke po 15 krajc., pri opravištvu v „Narodni Tiskarni“, kateremu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije in inserati.
Slednji računijo se po dogovoru.

Založnik in odgovorni urednik: Janko Pajk. — Tiska „Narodna Tiskarna“.